

מסורת הש"ס

א) נבסדר המשנה הגי' והן, ב) לעיל סא., ג) לקמן פד. ודף פט.; ד) מכאן עד מבטלה השמטנו ע"י הגמורה וטסק ע"פ ויניאלה ר"פ וס"א, ה) לעיל מג., ו) שבת קד.; ז) [לעיל גג.], ח) [לעיל יב.], ט) [לקמן פט.], י) מכאן עד "קרי לה הכי" השמטנו ע"י הגמורה וטסק ע"פ ויניאלה ר"פ וס"א,

תורה אור השלם

- מכשפה לא תחידה: שמות כב יז
- רק מַעְרֵי הַעַמִּים האלה אשר ה' אֱלֹהֶיךָ נתן לך נִחְלָה לֹא תִחַדּוּ כֹל נִשְׁמָה: דברים כ טז
- לא תבג בו ד' כי סקול יסקל או ירד ירד אב בהמה אם איש לא יחידה במשך היבל המה יעלו בקר: שמות יט יג

מוסף רש"י

האומר אעבוד. משעה שהסמיכוה ומתלה חייב מיתה, דנפקא לן לקמן מלא תאכזה ולא תשמע, הא אזה ושמע חייב מיד (דעיר סו. א.), אלך ואעבוד. שמחוסר הליכה אע"ג דאיכא למימר אדחיב דער ציה (שו. ט.) גלך ונעבוד. אע"פ שכלל עמנו עם אחרים, דאיכא למימר הני אחרים לא אזלי ואיכו נמי לא ליחל (שו. טו.) נביא שהדיחו. שמתנבא בשם הקב"ה לעבוד עבודת כוכבים (לקמן סו. ט).

ארבע מיתות

סימנא בעלמא. ובתחילת שום דבר הכתוב מדבר דתחלת חלול מיהא הוה: **מתנאי** **המסים** **זה** **הדיוט**. מסית דחשצינן ליה^(א) בנסקלין זה הדיוט שהסית אצל נביא שהסית אינו בסקילה אלא בחנק כדמפרש בגמרא: **המסים** **אם** **ההדיוט**. הוא דבסקילה אצל מסית את הרצים כגון עיר הנדחת בחנק כדמפרש בגמרא והא ליכא למידק אצל מסית את הנביא בחנק דלא מצינו חלוק בין מסית את הנביא למסית את ההדיוט אצל מצינו חלוק בין נביא שהסית להדיוט שהסית כתיב (דברים יג) וסקלתו באזנים ובנביא כתיב (שם) והנביא ההוא או חולם החלוס ההוא יומת ומיתה האמורה בתורה סתם ^(י) אינה אלא חנק: **אמר לשנים**. יחד הן עצמן נעשו עדים ואין צריכין להתרות זו כשאר חייבי מיתות אלא מציאין אותו לבית דין דכתיב (שם) לא תחמול ולא תכסה עליו: **אמר לאחד הוא אומר יש לי חברים רואים נכד**. הניסת צריך להשיבו יש לי חברים רואים נכך בא ואמור לי בפניהם: **ואם היה המסים ערום ואינו יכול לדבר בפניהם**. כלומר אומר איני יכול לפרסם לדבר מפני יראת צ"ד: **מכמינין לו**. דמתרגמינן וארצ לו וכןן ליה (דברים יט.) מעמידין ליה מארביין אחורי הגדר לשמוע דבריו: **ציחור**. כלומר אין איש עכשיו עמנו ויכול אתה לומר מה שאמרת לי: **האומר אעבוד וכו'**. באחת מכל הלשונות הללו הוי מסית וחייב: **גב' הא נביא**. אם מסית זה נביא שהיה מתנבא בשם הקב"ה לעבוד עבודת כוכבים: **טעמא**. דמסית את ההדיוט כלומר את היחיד הא אם מסית את הרצים כגון אנשי עיר הנדחת לאו בסקילה הוא אלא בחנק דהא ליכא למידק דהא דקמני והמסית את ההדיוט למעוטי מסית את הנביא קאמר דלא אשכחן תנא דמפליג בין מסית את הנביא למסית את ההדיוט אצל בין נביא המסית להדיוט המסית אשכחן חלוק כדמפרש ואזיל: טעמא דר"ש ורבנן מפרש צאלו הן הנחנקין^(ט): **מדיחי עיר הנדחת שנו**. במשנתנו זאת ואשמועינן סיפא דמדיח דרישא במדיח עיר הנדחת קאמר וה"ק המדיח דתנן לעיל (דף גז.) צהדי נסקלין זה האומר לחצים נלך ונעבוד עבודת כוכבים: **רבינא אמר** גרס. ולא גרסי' אמר רבינא דליהו ורב פפא לא פליגי אלא מר מתרין חדא ומר מתרין חדא ולא פליגי דהא צתרי מיילי אוקימנא לרישא כר"ש ואתו הנך אמוראי לתרואה כרבנן. והכי פירושה רבינא תרואה לחדא ואמר רישא נמי רבנן והמסית את ההדיוט לאו למעוטי מסית את הרצים אתא אלא תרוייהו תנא לכו תנא רישא מסית את היחיד והדר תנא סיפא המדיח זה האומר לרצים נלך ונעבוד עבודת כוכבים: **ולא זו אף זו קסני**. כלומר אי קשיא לך ליתני מסית את הרצים ולא ליתני

סימנא בעלמא: **מתנאי** **המסית** **זה** **הדיוט** והמסית את ההדיוט אמר יש יראה במקום פלוני כך אוכלת כך שותה כך מטיבה כך מרעיה ככל חייבי מיתות שבתורה אין מכמינין עליהם חוץ מזו אמר לשנים ^(ב)הן עדיו ומביאין אותו לב"ד וסוקלין אותו אמר לאחד הוא אומר יש לי חבירים רוצים בכך אם היה ערום ואינו יכול לדבר בפניהם ימכמינין לו עדים אחורי הגדר והוא אומר לו אמור מה שאמרת ביחוד והלה אומר לו והוא אומר לו היאך נניח את אלהינו שבשמים ונלך ונעבוד עצים ואבנים אם חוזר בו הרי זה מוטב ואם אמר כך היא חובתנו כך יפה לנו העומדין מאחורי הגדר מביאין אותו לבית דין וסוקלין אותו ^(ג)האומר אעבוד אלך ואעבוד נלך ונעבוד אזבח אלך ואזבח נלך ונובח אקטיר אלך ואקטיר נלך ונקטיר אנסך אלך ואנסך נלך וננסך אשתחוה אלך ואשתחוה נלך ונשתחוה: **גב' המסית** **זה** **הדיוט** **טעמא** **דהדיוט** **הא** **נביא** **בחנק** **והמסית** **את** **ההדיוט** **טעמא** **דיחיד** **הא** **רבים** **בחנק** **מתנאי** **מני** **ר"ש** **היא** **דתניא** ^(א)**נביא שהדיח בסקילה ר' שמעון** **אומר** **בחנק ימדיחי** **עיר הנדחת** **בסקילה** **ר"ש** **אומר** **בחנק אימא** **סיפא** **המדיח** **זה** **האומר** **נלך ונעבוד** **עבודת כוכבים** **ואמר** **רב יהודה** **אמר** **רב מדיחי עיר הנדחת** **שנו** **אתאן** **לרבנן** **רישא** **ר"ש** **וסיפא** **רבנן** **רבינא** **אמר** **כולה** **רבנן** **היא** **ולא** **זו** **אף** **זו** **קתני** **רב** **פפא** **אמר** **כי** **קתני** **מסית** **זה** **הדיוט** **להכמנה** **דתניא** **ושאר** **כל** **חייבי מיתות** **שבתורה** **אין** **מכמינין** **עליהן** **חוץ** **מזו** **כיצד** **עושין** **לו** **מדליקין** **לו** **את** **הנר** **בבית** **הפנימי** **ומושיבין** **לו** **עדים** **בבית** **החיצון** **כדי** **שיהו** **הן** **רואין** **אותו** **ושומעין** **את** **קולו** **وهא** **אינו** **רואה** **אותן** **והלה** **אומר** **לו** **אמור** **מה** **שאמרת** **לי** **ביחוד** **והוא** **אומר** **לו** **והלה** **אומר** **לו** **היאך** **נניח** **את** **אלהינו** **שבשמים** **ונעבוד** **עבודת כוכבים** **אם** **חוזר** **בו** **מוטב** **ואם** **אמר** **כך** **היא** **חובתנו** **וכך** **יפה** **לנו** **העדים** **ששומעין** **מבחוץ** **מביאין** **אותו** **לבית** **דין** **וסוקלין** **אותו**: ^(ב)**וכן** **עשו** **לבן** **סטרא** **בלוד** **ותלאוהו** **בערב** **הפסח** ^(ג)**וכן** **סטרא** **בן** **פנדירא** **הוא** **אמר** **רב** **חסדא** **בעל** **סטרא** **בועל** **פנדירא** **בעל** **פפום** **בן** **יהודה** **הוא** **אלא** **אימא** **אמו** **סטרא** **אמו** **מרים** **מגדלא** **נשיא** **הוא** **כדאמרי** **בפומבדיתא** **סתת** **דא** **מבעלה**: **מתנאי** **המדיח** **זה** **האומר** **נלך ונעבוד** **עבודת כוכבים** **המכשף** **העושה** **מעשה** **חייב** **ולא** **האוהו** **את** **העינים** **ר"ע** **אומר** **משום** **ר' יהושע** **שנים** **לוקמין** **קשואין** **אחד** **לוקמ** **פטור** **ואחד** **לוקמ** **חייב** **העושה** **מעשה** **חייב** **האוהו** **את** **העינים** **פטור**: **גב' אמר** **רב יהודה** **אמר** **רב מדיחי עיר הנדחת** **שנו** **כאן**: **המכשף** **זה** **העושה** **מעשה** **וכו'**: **תנו** **רבנן** **מכשפה** **אחד** **האיש** **ואחד** **האשה** **א"כ** **מה** **ת"ל** **מכשפה** **מפני** **שרוב** **נשים** **מצויות** **בכשפים** **מיתתן** **במה** **רבי** **יוסי** **הגלילי** **אומר** **נאמר** **כאן** **ימכשפה** **לא** **תחיה** **ונאמר** **להלן** ²**לא** **תחיה** **כאן** **עקיבא** **אומר** **נאמר** **כאן** **מכשפה** **לא** **תחיה** **ונאמר** **להלן** ³**אם** **בהמה** **אם** **איש** **לא** **יחיה** **מה** **להלן** ⁴**בסקילה** **אף** **כאן** **בסקילה** **אמר** **לו** **ר' יוסי** **אני** **דנתי** **לא** **תחיה** **מלא** **תחיה** **ואתה** **דנת** **לא** **תחיה** **מלא** **יחיה** **אמר** **לו** **רבי** **עקיבא** **אני** **דנתי** **ישראל** **מישראל** **שריבה** **בהן** **הכתוב** **מיתות** **הרבה** **ואתה** **דנת** **ישראל** **מעובדי כוכבים** **שלא** **ריבה** **בהן** **הכתוב** **אלא**

סו.

רבינא אמר **כו'**. פי' הקוטרס ול"ג אמר רבינא דליהו ורב פפא לא פליגי ואין זו שיטת הש"ס ור"ם מפרש דרבינא משני כולה מתני' דהמסית זה הדיוט דמשמע הדיוט ולא נביא נמי זו אף זו קמני דתנן בסיפא המסית את ההדיוט דמשמע כל מי שמסית אפילו נביא ורב פפא הא לא מסתבר ל"י דמשום דקמני המסית את ההדיוט דאתא למימר אפילו נביא: וכי

והוא אומר לו היאך נניח את אלהינו שבשמים ונלך ונעבוד עצים ואבנים אם חוזר בו הרי זה מוטב ואם אמר כך היא חובתנו כך יפה לנו העומדין מאחורי הגדר מביאין אותו לבית דין וסוקלין אותו ^(ג)האומר אעבוד אלך ואעבוד נלך ונעבוד אזבח אלך ואזבח נלך ונובח אקטיר אלך ואקטיר נלך ונקטיר אנסך אלך ואנסך נלך וננסך אשתחוה אלך ואשתחוה נלך ונשתחוה: **גב' המסית** **זה** **הדיוט** **טעמא** **דהדיוט** **הא** **נביא** **בחנק** **והמסית** **את** **ההדיוט** **טעמא** **דיחיד** **הא** **רבים** **בחנק** **מתנאי** **מני** **ר"ש** **היא** **דתניא** ^(א)**נביא שהדיח בסקילה ר' שמעון** **אומר** **בחנק ימדיחי** **עיר הנדחת** **בסקילה** **ר"ש** **אומר** **בחנק אימא** **סיפא** **המדיח** **זה** **האומר** **נלך ונעבוד** **עבודת כוכבים** **ואמר** **רב יהודה** **אמר** **רב מדיחי עיר הנדחת** **שנו** **אתאן** **לרבנן** **רישא** **ר"ש** **וסיפא** **רבנן** **רבינא** **אמר** **כולה** **רבנן** **היא** **ולא** **זו** **אף** **זו** **קתני** **רב** **פפא** **אמר** **כי** **קתני** **מסית** **זה** **הדיוט** **להכמנה** **דתניא** **ושאר** **כל** **חייבי מיתות** **שבתורה** **אין** **מכמינין** **עליהן** **חוץ** **מזו** **כיצד** **עושין** **לו** **מדליקין** **לו** **את** **הנר** **בבית** **הפנימי** **ומושיבין** **לו** **עדים** **בבית** **החיצון** **כדי** **שיהו** **הן** **רואין** **אותו** **ושומעין** **את** **קולו** **והוא** **אינו** **רואה** **אותן** **והלה** **אומר** **לו** **אמור** **מה** **שאמרת** **לי** **ביחוד** **והוא** **אומר** **לו** **והלה** **אומר** **לו** **היאך** **נניח** **את** **אלהינו** **שבשמים** **ונעבוד** **עבודת כוכבים** **אם** **חוזר** **בו** **מוטב** **ואם** **אמר** **כך** **היא** **חובתנו** **וכך** **יפה** **לנו** **העדים** **ששומעין** **מבחוץ** **מביאין** **אותו** **לבית** **דין** **וסוקלין** **אותו**: ^(ב)**וכן** **עשו** **לבן** **סטרא** **בלוד** **ותלאוהו** **בערב** **הפסח** ^(ג)**וכן** **סטרא** **בן** **פנדירא** **הוא** **אמר** **רב** **חסדא** **בעל** **סטרא** **בועל** **פנדירא** **בעל** **פפום** **בן** **יהודה** **הוא** **אלא** **אימא** **אמו** **סטרא** **אמו** **מרים** **מגדלא** **נשיא** **הוא** **כדאמרי** **בפומבדיתא** **סתת** **דא** **מבעלה**: **מתנאי** **המדיח** **זה** **האומר** **נלך ונעבוד** **עבודת כוכבים** **העושה** **מעשה** **חייב** **ולא** **האוהו** **את** **העינים** **ר"ע** **אומר** **משום** **ר' יהושע** **שנים** **לוקמין** **קשואין** **אחד** **לוקמ** **פטור** **ואחד** **לוקמ** **חייב** **העושה** **מעשה** **חייב** **האוהו** **את** **העינים** **פטור**: **גב' אמר** **רב יהודה** **אמר** **רב מדיחי עיר הנדחת** **שנו** **כאן**: **המכשף** **זה** **העושה** **מעשה** **וכו'**: **תנו** **רבנן** **מכשפה** **אחד** **האיש** **ואחד** **האשה** **א"כ** **מה** **ת"ל** **מכשפה** **מפני** **שרוב** **נשים** **מצויות** **בכשפים** **מיתתן** **במה** **רבי** **יוסי** **הגלילי** **אומר** **נאמר** **כאן** **ימכשפה** **לא** **תחיה** **ונאמר** **להלן** ²**לא** **תחיה** **כאן** **עקיבא** **אומר** **נאמר** **כאן** **מכשפה** **לא** **תחיה** **ונאמר** **להלן** ³**אם** **בהמה** **אם** **איש** **לא** **יחיה** **מה** **להלן** ⁴**בסקילה** **אף** **כאן** **בסקילה** **אמר** **לו** **ר' יוסי** **אני** **דנתי** **לא** **תחיה** **מלא** **תחיה** **ואתה** **דנת** **לא** **תחיה** **מלא** **יחיה** **אמר** **לו** **רבי** **עקיבא** **אני** **דנתי** **ישראל** **מישראל** **שריבה** **בהן** **הכתוב** **מיתות** **הרבה** **ואתה** **דנת** **ישראל** **מעובדי כוכבים** **שלא** **ריבה** **בהן** **הכתוב** **אלא**

מיתה

מסית את היחיד דהא פשיטא דכולהו מודו צה דבסקילה אורחא לתנא למתני הכי תנא מילתא צרישא דפשיטא ליה והדר תנא רבותא ולא זו דמסית יחיד בלבד בסקילה אלא אף זו דמסית רצים בסקילה ודלא כר' שמעון. ורב פפא אתא אף לתרואי לדקתני המסית זה הדיוט לאו למעוטי נביא המסית קתני אלא כל המסיתים קרי הדיוטות משום הכמנה כלומר מסית הדיוט ושזטה הוא ומדת הקלין נוהג צו שמקלין בחייו שכל חייבי מיתות צריכין התראה וזה נהרג צהכמנה: **צבים הפנימי**. צחדרי חדרים לפי שהוא ירא לדבר בגלוי: **הן רואין אותו**. לאור הנר שעמו דאי לא מצי חזו ליה לא מצי מסהדי עליה לחיוביה קטלא ואע"ג דשמעי קליה דמני למימר לא הואי אלא: **ושומעין קולו**. שהוא אומר דברי הסתה: ^(א)**בן סטרא**. בעל אמו סטרא שמו: **סטס** **דא**. על שם שזינתה קרי לה הכי: **מתנאי המדיח זה האומר וכו'**. בגמרא מוקים לה במדיח עיר הנדחת: **העושה מעשה**. ממש בסקילה: **ולא האוהו אם העינים**. מראה לצריות כאילו הוא עושה ואינו עושה כלום: **שנים מלקטין קשואין**. במכשפות לפנינו אחד מהן לוקט וחייב וחצרו לוקט ופטור: **העושה מעשה**. שהיתה כאן שדה קשואין ולקטה ממש בכשפים חייב: **האוהו אם העינים**. מראה לנו כאילו התקצצו כולם במקום אחד והקשואין לא זזין ממקומן פטור: **גב' מכשפה אחד האיש ואחד האשה**. דהא גבי אוב וידעוני דמכשפים הם לא חלק בין איש לאשה דכתיב (ויקרא כ) איש או אשה: **לא סחיה כל נשמה**. בשבע אומות כתיב: **מה להלן בסייף**. דכתיב בסיחון ועוג ויכהו ישראל לפי חרב (במדבר כו): **מה להלן בסיני**: **בסקילה**. דכתיב (שמות יט) כי סקול יסקל או ירה יירה: **שריבה בן הכסות מיסוס הרצה**. ומצינו בסיני שנצחרה בהן סקילה:

מיתה

קצח א מיי פ"ה מהל'

ע"ז הל' א סמג לאוין ט:

קצש ב מיי שם הל' ג ופי"א מהלכות

סנהדרין הל' ה:

ר ג מיי פ"ה מהל' ע"ז

הלכה ב:

רא ד מיי שם הל' ג:

רב ה מיי שם הל' ב:

רג ו מיי שם הל' א ב:

רד ז מיי שם פ"ד הלכה

א סמג לאוין כג:

רה ח ט מיי שם פ"יא

הלכה טו סמג לאוין

נא:

קצח א מיי פ"ה מהל'

ע"ז הל' א סמג לאוין ט:

קצש ב מיי שם הל' ג ופי"א מהלכות

סנהדרין הל' ה:

ר ג מיי פ"ה מהל' ע"ז

הלכה ב:

רא ד מיי שם הל' ג:

רב ה מיי שם הל' ב:

רג ו מיי שם הל' א ב:

רד ז מיי שם פ"ד הלכה

א סמג לאוין כג:

רה ח ט מיי שם פ"יא

הלכה טו סמג לאוין

נא: